

Σκίτσο του Ηλία Μακρή.

φά βλάψης, συχνά με την κάλυψη αρεσιών πολιτικής αεροπορίας... Εφόπλανο είναι το ασφαλέστερο μέσο: τα λιγότερα από 15.000 που έχει στο ενεργητικό του ελάχιστα μπροστά σε εκείνα είναι δικαιολογημένες στήμερα πολλά θυσιάζονται πλέον στον κερδοσκοπία. Διεθνώς όλο φωνούνται στον αέρα με όσο το και συνχότερα αυτά «βιάζονται» παραβιάζοντας κανονισμούς από «βγουν» περισσότερα δρομοποιεία πετούν περισσότερες από τις που να κάνουν λάθη εξαιτίας της των ορίων της απόστασης αν πτήσει (ώστε να χωρούν περισσότερο τον κίνδυνο των συνδεισιών).

Οι αρμόδιοι μόνον και συντρίψεων από πατούνται αρεγκλίτες. Ας υποθέσουμε ότι έχει δεῖξει μερικές φορές το αλυσίδας. Δεν αρκεί, και οι διενέργειές τους υπό κακούν απορριθμίσει τις εναέριες για καθαρά πολιτική. Θα πρέπει να εξωτερικό, να πάρουν όμεσες αερομεταφορών. Πριν ζήσουμε

Όταν τα ολυμπιακά φώτα σβήνουν

της Λίνας Στεργίου*

Λίγο πριν από την τέλεση των Ολυμπιακών Αγώνων ήταν νέο αστικό τοπίο μας αποκαλύφθηκε. Πλήθος αστικών παρεμβάσεων, κτιριακών και συγκοινωνιακών υποδομών υλοποιήθηκε και βρήκε τη δικαίωσή του στην έκστατική μας ευφορία το καλοκαίρι του 2004. Δώδεκα μήνες μετά την ολυμπιακή μεταμόρφωση της Αθήνας και τη διθυραμβική μας ανταπόκριση, και μη λησμονώντας τους συλλογικούς αφορισμούς της ανοίκειας πόλης δεκαετίες τώρα, αναπόφευκτα οδηγούμαστε να αναρωτηθούμε τι σύστησε τέτοια αρμονική και ποθπτή σχέση πομών με την πόλη μας. Αν εντοπίσουμε τους λόγους, ενδεχομένως και να μπορέσουμε να τη διατηρήσουμε ζωντανή.

Παρακάμπτοντας μια επιστημονική διάσταση στα νέα αστικά φαινόμενα, που θα καθόριζε τον ορθό τρόπο και τόπο που θα έπρεπε να λειτουργήσουν, η αδιαμφισθήτητη μέθεξή μας με την Αθήνα το καλοκαίρι του 2004 οφείλεται στον επιτυχημένο συγκερασμό ενός συνόλου παραγόντων. Δεν αφορά μόνο τον πρωτόγυνωρ για την ελληνική πραγματικότητα περιβαλλοντικό, πολεοδομικό και αρχιτεκτονικό σχεδιασμό, ούτε μόνο ένα κατάλληλο κλίμα οπτισμού που μας συνδέει από την τελετή έναρξης, μάτιε μόνο πειστικούς στόχους όπως αυτό του ολυμπιονού. Αφορά τον ευτυχή συνδυασμό όλων των παραπάνω στηριζόμενων από το στοιχείο της υπέρβασης που οδήγησαν σε μια μαγική μαγιά, την αισθηση της ταυτότητας που εκφράζει το βαθμό της ατομικής επίγνωσης μέσω μιας συλλογικής συναίσθησης. Και σε διαρκώς εντεινόμενα επεργενείς κοινωνίες, όπως διαμορφώνονται από φαινόμενα μετανάστευσης αλλά και αυξανόμενου ατομικισμού, στις οποίες ανήκει πλέον και η ελληνική, η αισθηση της ταυτότητας δεν μπορεί πάρα να προκαλείται από εκείνο που ενώνει το άτομο με το επερόκλητο «άλλο» σε μια πορεία ανοδική. Ετοι μια κάραξη πολιτικών του χώρου που ανήκουν στη σφαίρα της υπέρβασης αποκαθιστά πλαστά αλλά αποτελεσματικά την ενότητα του κατακερματισμένου συνόλου. Προσφέρει κοινά σημεία αναφοράς, αντίληψης εαυτού μέσω του εξυφανέμενου συνόλου.

Μεγάλους κλίμακας αστικές παρεμβάσεις και υποδοχείς αναψυχής και πολιτισμού συγκροτούν συχνά «κοινωνικά εργαλεία σε δυτικές κοινωνίες, όπως τα έργα για τον εορτασμό της Χλιδείας στο Λονδίνο ή τα «μεγάλα έργα» στο Παρίσι του Μιτεράν. Η πρακτική αυτή δεν είναι αναγκαία σε συμπαγείς κοινωνίες, πιθανόν πλέον μόνο ισλαμικές, αλλά ούτε πάντα και παλαιότερα, όταν διαμορφώθηκε την ελληνική παραδοσιακή αρχιτεκτονική. Αυτή εξέφραζε με ένα μοναδικό τρόπο ένα αρμονικό όλον, τόσο των ανθρώπων μεταξύ τους όσο και αυτών με τη Φύση. Σήμερα το στοιχείο της υπέρβασης είναι καθοριστικό ζητούμενο.

Μια θετική σχέση πομών με τα κτίρια και το χωρικό μας περιβάλλον εκφράζει τον θετικό τρόπο με τον οποίο προσλαμβάνουμε οι ίδιοι ιδίους και τον εξωτερικό μας στα αντικείμενα μέσω της προβολής και της ταυτότητας. Ζητούμενο είναι τόσο το αντικείμενο της ταυτότητας, ο αστικός χώρος και τα κτίρια, όσο και η προϋπόθεση της ένωσής μας, που είναι η συλλογική αισιοδοξία και οι πειστικοί λόγοι ώστε να προκαλέσουμε το ρυθμικό μας βιωματισμό. Και ενώ παλαιότερα η προϋπόθεση που μας συνέδεε πάντα με μετριοπάθεια, η ένωση μέσω της εξαφάνισης του κάθε ατομικού εγώ, οι σημερινές συγκυρίες το αντικαθιστούν με την υπέρβαση, την ένωσή μας μέσω ε-

νός εγώ φαντασιακού και υπερδύναμου. Το αίτημα αυτό ικανοποιήθηκε το καλοκαίρι του 2004 μέσω των έξαρφα αποκαλυπτόμενων εντυπωσιακών χωρικών αλλαγών συναρπόμενου ενός ενωτικού πνεύματος. Επερβάσεις, είτε κτιριακές είτε αστικές κλίμακας, έδρασαν παράλληλα με τον λόγο αυτόν υποκινητικά στη δημιουργία και αντανάκλασην ενός ιδανικού μας εαυτού. Η υπέροχη Αθήνα, όπως την αντιληφθήκαμε, εξέφρασε μια ταύτιση πομών με την πόλη μας και τη μυθοπλασία της, που μόνο υπερβατική μπορεί να είναι, μια θετική αντανάκλαση μιας συλλογικής ταυτότητας που εκπέμπει ένα δυνατό παρόν σε μια αντάμωση με ένα καλύτερο μέλλον. Η πόλη προέβαλε εκείνο που επιθυμούσαμε να είμαστε και μέσω της ταύτισής μας με αυτήν, διά μέσου του ειδώλου μας, μεταριθμώθηκε πιο εικόνα μας. Διότι ο αστικός και κτιριακός χώρος έχει τη δυνατότητα να δράσει εξαιρετικά αποτελεσματικά ως ωραιοποιητικό κάτοπτρο μιας κοινωνίας και συνεπώς προπαγανδιστικά. Ο χώρος διαμορφώνει ταυτότητες και προκαθορίζει συμπεριφορές – μέσα σε μια Disneyland όλοι/ες νιώθουμε παιδιά, και σε ένα μουσείο όλοι φιλότεχνοι/ες.

Ετοι μια επιστημονική περίοδος χορεύει στον ολυμπιακό απόχο και βασίζεται στην υπέρβαση αλλά και στην ανάγκη διατήρησης του κλίματος οπτιμορού που πρόσφατα γνωρίσαμε. Συναντούμε με ενθουσιασμό όταν μεταολυμπιακά δοχεία πολιτισμού, αναψυχής, εταιρικά εκφύονται γοργά του αστικού τοπίου – στη λεωφόρο Συγγρού, την Πειραιώς, τη λεωφόρο Κηφισίας. Με προσφέρουμε γενναιόδωρα την αντανάκλασή μας ως κοινωνία φιλότεχνη και ευημερόσα, ακόμα και αν αυτό αποτελεί μια πολύ αισιόδοξη οπτική. Παρ' όλο που χρόνια προβλήματα της πόλης παραμένουν εκκρεμή, ο πολιτικός λόγος γνωρίζει πώς να ανασυντάξει τη φθίνουσα ολυμπιακή αισιοδοξία μας: η πορεία, δηλώνει, είναι ευθύγραμμη και στοχεύει δυναμικά στο μέλλον. Τάξη, οργάνωση αλλά και η υπέρβασή τους. Η Αθήνα εταίρος των μπροτόπολεων του κόσμου. Και ενώ τα δύο αυτά στοιχεία αποτελούν απαραίτητη συστατική της αστικής επιτυχίας, η μονοδιάστατη ύπαρξη τους μοιάζει αυτή τη στιγμή να μην επαρκεί αλλά να μας εγκλείσει σε μια μοναχική και στιγματική μέθη.

Όταν τα ολυμπιακά φώτα σβήνουν οριστικά στη μνήμη μας εκείνο που θα συντηρήσει τη μέθεξη με την πόλη μας είναι η αξιοδοξία μας: η πορεία, δηλώνει, είναι ευθύγραμμη και στοχεύει δυναμικά στο μέλλον. Τάξη, οργάνωση αλλά και η υπέρβασή τους. Η Αθήνα εταίρος των μπροτόπολεων του κόσμου. Και ενώ τα δύο αυτά στοιχεία αποτελούν απαραίτητη συστατική της αστικής επιτυχίας, η μονοδιάστατη ύπαρξη τους μοιάζει αυτή τη στιγμή να μην επαρκεί αλλά να μας εγκλείσει σε μια μοναχική και στιγματική μέθη. Όταν τα ολυμπιακά φώτα σβήνουν οριστικά στη μνήμη μας εκείνο που θα συντηρήσει τη μέθεξη με την πόλη μας είναι η αξιοδοξία μας: η πορεία, δηλώνει, είναι ευθύγραμμη και στοχεύει δυναμικά στο μέλλον. Τάξη, οργάνωση αλλά και η υπέρβασή τους. Η Αθήνα εταίρος των μπροτόπολεων του κόσμου. Και ενώ τα δύο αυτά στοιχεία αποτελούν απαραίτητη συστατική της αστικής επιτυχίας, η μονοδιάστατη ύπαρξη τους μοιάζει αυτή τη στιγμή να μην επαρκεί αλλά να μας εγκλείσει σε μια μοναχική και στιγματική μέθη.

* Η κ. Λίνα Στεργίου είναι αρχιτέκτων - πολεοδόμος.